

СВЕТИ МЪЧЕНИК ЙОАН ВЛАДИМИР, КНЯЗ БЪЛГАРСКИ

† 1530 година
Чества се на 22 май

Тропар на свети мъченик Йоан Владимир, княз Български

Кръста, явен ти в блясък от небесата, си проповядвал на всички, славни Йоане Владимире; обазрен и очистен от своите кърви си се сподобил с нетленно въздаяние и предстоиш пред Света Троица. Затова моли дръзновено да се спасим.

На 22 май почитаме светия княз Йоан-Владимир, владетел на средновековна Дукла (Зета, днешна Черна гора), особено почитан през средновековието у нас. В Борилския синодик (1211г), името му е вписано между Гаврил-Радомир и Иван-Владислав като „един от древните български царе“.

От житието* знаем, че по природа той бил миролюбив, благочестив и добродетелен. Във война с българския цар Самуил, който управлявал Западната българска държава, той бил взет в плен, но Самуил го оженил за своята дъщеря Теодора-Косара и го върнал на неговия престол.

След трагичната смърт на цар Самуил, който умрял на 6 октомври 1014 г. от сърдечен удар, когато видял пленените и ослепени български войници, възцарил се син му Гавриил-Радомир, но византийското коварство подстрекало братовчеда му Иван-Владислав, който го убил и заел престола. Боейки се от отмъщение или от законните права на Йоан-Владимир, Иван-Владислав го поканил при себе си чрез посредството на Охридския архиепископ Давид уж за мирни разговори.

Кроткият и незлобив Йоан-Владимир повярвал на църковното пратеничество и приел поканата, но Иван-Владислав още при самото пристигане в столицата Преспа изпратил убийци да му отсекаат главата. И понеже мечът поради някаква причина не могъл да уязви Йоан-Владимир, той кротко подал на убиеца

своя меч с думите: „Искаш да ме убиеш, брате, но не можеш. Ето моят меч! Готов съм да бъда убит, както Исак и Авел!“ Злодеят го посякъл.

Тогава станало чудо. Светият мъченик се втурнал с посечената си глава в ръце и влязъл в близката църква, в която вече паднал и предал на Господа светата си душа на 22 май 1016 г. Жена му отнесла тялото му в неговите владения и тържествено го погребала в църквата, при която сама завършила живота си в пост и молитва.

След две години убиецът Иван-Владислав умрял от внезапна страшна смърт чрез невидима ръка и България паднала под византийско робство за 168 години. Нетленните мощи на свети княз Йоан-Владимир са прославени с изтичане на целебно миро и с извършване на чудеса. Те се намират в град Елбасан (Албания).

* © *Жития на светии*. Синадално издателство, София, 1991 година, под редакцията на Партений, епископ Левкийски и архимандрит д-р Атанасий (Бончев).

Свети великомъченик Йоан Владимир - 22 май

Светият великомъченик и български княз Йоан Владимир живял в края на X и началото на XI век.

През втората половина на X век византийският император Йоан Цимисхи (969-976) обявил война на България (в която по това време са войските на руския княз Светослав). Тази война била успешна за Византия. През пролетта на 971 г. столицата Преслав била превзета, а българският цар Борис II (969-971, син на свети цар Петър и внук на цар Симеон I) бил свален от власт и пленен. Така цялата Североизточна България попаднала под византийско владичество. Западните и югозападните български територии обаче останали свободни.

След пленяването на цар Борис II те преминали под управлението на синовете на комит Никола – Давид, Моисей, Арон и Самуил. Двамата по-големи братя загинали в битките, поведени след смъртта на Йоан Цимисхи срещу Византия за отвоюване на завзетите български територии. Давид бил убит от скитници власи, насочвайки се към Преспа, а Моисей обсадил Серес, но намерил смъртта си под стените му. Самуил успял да спре похода на новия византийски император Василий II (976-1025, по-късно наречен Българоубиец) и дори през 986 г. при прохода Траянови врата му нанесъл голямо поражение. След тази победа Самуил разбрал, че брат му Арон е водил тайни преговори с Византия, старейки се да го отстрани от властта. Затова наредил Арон

и цялото му семейство да бъдат убити. Така Самуил станал единствен владетел на свободните български територии (976/997-1014), а след смъртта на Борис II и брат му Роман и единствен наследник на царската титла.

Свети Йоан Владимир също бил самостоятелен владетел – княз на областите Зета (Черна гора), Требине и Подгорие. Той бил изключително духовен човек.

Още от детството си се отличавал с кротост и смирение. Управлявал мъдро и с любов и поданиците му го обичали. Цар Самуил обаче му обявил война и обградил войските му. Йоан Владимир предпочел да се предаде пред това войниците му да бъдат избити. Това бил последната голяма военна победа на Самуил. Оттук нататък той трябвало да води непрекъснати войни с Византия за запазване на съществуването на българската държава. Свети княз Йоан Владимир бил окован и хвърлен в тъмница. Там той прекарвал времето си в молитви към Бога.

Дъщерята на Самуил – Теодора Косара също притежавала изключителна християнска добродетелност. Тя имала навика да помага на бедните и да посещава затворниците, за да облекчава страданията им. Веднъж тя влязла при Йоан Владимир и между тях пламнала истинска духовна любов. Теодора Косара отишла при баща си и му казала, че ще се омъжи само за Йоан Владимир и за никой друг. Самуил много обичал дъщеря си и склонил да изпълни волята ѝ. Князът бил изведен от тъмницата. След брака той седнал на зетския престол. Били му върнати и владенията, които управлявал като васал. Княз Йоан Владимир бил приет с радост от своите поданици. Той толкова много обичал Христа и бил толкова целомъдрен, че придумал жена си двамата да запазят девството си, като казал, че девствениците са подобни на ангелите. Така те живели в целомъдрие през целия си живот.

През това време Василий II предприел нов поход срещу Самуиловата държава. През 1014 г. той разбил българската войска в битката при Беласица, а самият цар Самуил се спасил с бягство. Пленени били обаче 14 000 войници. Те били ослепени, като на всеки 100 човека бил оставян по един с едно око, за да ги води. В този вид Василий II ги изпратил при българския цар. Самуил не могъл да издържи тази гледка и починал. Неговото място заел синът му Гавриил Радомир. Скоро обаче, подстрекаван от византийския двор, братовчед му Иван Владислав (или Йоан Владислав, 1015-1018) го убил и заел царския престол. Парадоксалното е, че синът на Арон – Иван Владислав дължал живота си тъкмо на Гавриил Радомир, защото той се застъпил за него пред баща си Самуил при избиването на ароновото семейство. Скоро Владислав нападнал и държавата на свети Йоан Владимир, но получил сериозен отпор и бил принуден да отстъпи.

Веднъж Йоан Владимир се разхождал из гората заедно с трима свои боляри и видял в небето да лети орел, който носел на гърдите си блестящ кръст. Орелът кацнал и положил на земята кръста. След това изчезнал. Йоан Владимир веднага се поклонил на кръста и заповядал на това място да бъде издигната църква. В тази църква той се молел денем и нощем.

Малко по-късно Иван Владислав го поканил при себе си под предтекст, че трябва да обсъдят държавните дела. Всъщност, той виждал в Йоан Владимир потенциален претендент за царския престол. Светият княз с право се усъмнил поканата да е плод на мирни намерения, същите подозрения имала и съпругата. Затова Теодора Косара първа отишла в столицата (тогава Преспа), за да разбере какви са намеренията на новия цар. Той я приел с почести, но я задържал при себе си и изпратил втора покана до светия княз, като му изпратил и златен кръст и писмо с думите:

- Защо се съмняваш да дойдеш при мене? Ето, твоята съпруга е при мене и никакво зло не видя от мене, а е приета с почит от мене и двореца. Приеми моята клетва чрез тоя кръст и дойди да те видя! А после ще се върнеш с почести и дарове заедно със съпругата си. Блаженият княз му изпратил такъв отговор:

- Знаем, че Господ Иисус Христос, Който пострада за нас, беше прикован към дървен кръст, а не към златен или сребърен. Затова, ако твоята клетва и твоите думи са истински, изпрати ми дървен кръст по духовниците и аз с благодатта на Господа Иисуса Христа ще дойда при тебе, като положа надеждата си на Животворящия Кръст и на Честното Дърво. Тогава Иван Владислав повикал при себе си двама епископи, единият от които бил Охридският архиепископ Давид, а заедно с тях и още един монах и пред тях се заклел с лъжлива клетва, връчил им дървения кръст и ги изпратил при светия княз. Като го получил, той се поклонил на честия кръст, целунал го, взел го на гърдите си и тръгнал на път. И намеренията на Иван Владислав наистина се оказали лукави. Той заповядал светия княз да бъде пресрещнат по пътя и убит. Но Бог пазел Своя угодник. Когато минавал покрай убийците, той им се видял като обкръжен то крилати войници. Те разбрали, че това са ангели Господни, уплашили се и избягали. Иван Владислав се вбесил когато видял светия княз да пристига жив в престолния град. Според обичая си пък свети Йоан Владимир влязъл в един храм заедно със спътниците си, за да се помоли. През това време войниците на Иван Владислав обкръжили църквата, за да го убият, когато излезе навън. Като разбрал коварството свети Йоан Владимир повикал двамата епископи и монаха, които били заедно с него в църквата и им казал:

- Какво значи това? Какво направихте вие? Защо ме заблудихте така? Защо ли пък и аз повярвах на вас и на вашите клетви? И ето, умирам невинен! Те се засрамили и не смеели да го погледнат в очите. Той довършил молитвата си, изповядал се и се причастил с Тялото и Кръвта Господни. После взел в ръцете си кръста, който му бил изпратен и казал:

- Молете се за мене, господари мои, и нека този честен кръст да бъде свидетел между мене и вас в деня на Страшния Съд, че умирам без вина. Готов съм да бъда убит като Исаак и Авел! След това целунал кръста, простил на епископите и излязъл отвън. Посякъл го лично Иван Владислав. Той първо опитал да го убие с меча си, но по Божия воля Йоан Владимир оставал невредим. Тогава светият княз подал кротко меча си на убиеца и му казал кротко:

- Искаш да ме убиеш брате, ала не можеш. Ето ти моя меч. Готов съм да умра, както Авел. Но дори и тази проява на дивно смирение не вразумила убиеца и светия княз бил посечен със собствения му меч. И тогава станало още едно велико чудо. Свети Йоан Владимир взел в ръце отсечената си глава и тръгнал към църквата като пеел: „Зарадвах се, когато ми казаха: да идем в дома Господен” (Пс. 121:1). И когато влязъл, легнал и рекъл:

- В Твоите ръце, Господи, предавам духа си! И чак тогава издъхнал. Това се случило на 22 май 1016 г. Като доказателство за неговата святост, мощите на свети Йоан Владимир останали нетленни и чудотворни. Сега те се намират в албанския град Елбасан. И до днес светият княз е бърз застъпник за тези, които с вяра прибегват към неговото застъпничество. След смъртта му, убиецът Иван Владислав обсадил Драч. Веднъж, докато вечерял сам в шатрата си, му се явил войник в образа на Йоан Владимир. Царят направо обезумял от страх, започнал да бяга и да крещи:

- Войници мои, защитете ме, защото Владимир иска да ме убие! След това паднал мъртъв. През същата 1018 г. всички български земи паднали под византийско владичество.

Ние пък нека се стараем да подражаваме на кротостта и благочестието на светия великомъченик и чудотворец свети Йоан Владимир и да му се молим така:

Тропар:

Кръста, явен ти в блясък от небесата, си проповядвал на всички, славни Йоане Владимире; обагрен и очистен от своите кърви си се сподобил с нетленно въздаяние и предстоиш пред Света Троица. Затова моли дръзновено да се спасим.

Източник: <http://arhiereiskopz.com>

2022 г.